

הלכות פסח תצ"תצא

תמא

ישראל והמונים^{קס} לפי שכל יום ויום מחול המועד סוכות הוא כמועד בפני עצמו^{קכ} כמו שנתבאר למעלה סעיף ו'.

יז נוהגין לקרות מגילת שיר השירים^{קכא} בשבת שחל בחול המועד^{קכב} של פסח לפי שיש בה מענין יציאת מצרים^{קכג} ואין מברכין שום ברכה על קריאתה^{קכד} לפי שחייב קריאתה אינו נזכר בגמרא ואינו אלא מנהג בעלמא ואך יברך עליה וצונז^{קכה} ואלו היה בקריאתה חייב גמור היה צריך לכותבה על הקלף כמו מגילת אסתר^{קכו} ואפילו מגילת אסתר שהיכים לקרותה חייב גמור^{קכז} מתקנת הנביאים^{קכח} אף על פי כן אין מברכין עליה כשאינה כתובה על הקלף כדנהג^{קכט} קל וחומר למגלה זו וכיוצא^{קל} כגון מגילת רות בשבועות^{קלא} ומגילת איכה במ' באב ומגילת קהלת בסוכות:

יח אם אין שבת בחול המועד קורין שיר השירים באחד משני ימים טובים האחרונים שחל להיות בשבת^{קלב} ואם חל יום ז' בשבת אומר ביוצר הפיוטים של שבת חול המועד ובשמנה עשרה מתחילין לומר הפיוטים של יום ז'^{קלג}:

תצא סדר הברלה במוצאי יום טוב וכו' ד' סעיפים:

א במוצאי יום טוב בין במוצאי יום טוב לחול ובין במוצאי יום טוב לחולו של מועד צריך לומר הברלה בברכת חונן הדעת^א דהיינו אתה חוננתנו^ב כמו במוצאי שבת^ג וצריך גם כן להבריל על הכוס^ד כמו במוצאי שבת^ה אלא שאין צריך לברך לא על הנר ולא על הבשמים לפי שאין מברכין על הנר אלא במוצאי שבת ובמוצאי יום הכפורים שנאסר אור כל היום ועכשיו חוזר להיותו כמו שנתבאר בס' רד"צ^ו אבל ביום טוב לא נאסר האור לעולם לצורך יום טוב^ז ועל הבשמים גם כן אין צריך לברך אלא במוצאי שבת כדי לעולם את הנפש שכוונת על הנשמה יתירה שהיתה בו בשבת והלכה ממנו במוצאי שבת^ח אבל ביום טוב אין לאדם נשמה יתירה כלל^ט:

ב בהברלה שבמוצאי יום טוב שהוא חל בחול גם כן צריך לומר בין יום השביעי לששת ימי המעשה^י כמו שנתבאר בסיומן רצ"ו^{יא} ואף שעכשיו הוא אמצע

קס מדתים (פירוש) מנהגי סוכות. לבוש סוף ס"י תרסג.
קכ וחסה חסיה מ"י תתקסח. ובי"ח סוף ס"א, מ"א סק"ג.
קכא וכו' מנהג ה"ר שיהותמון "מקדש השבת וישראל והמונים", אבל אין מוכיחין חג הסוכות בתוך הברכה (ספר הגנותים – ה"ב). וראה אצור מנהגי ה"ר הח"ס ע' שבו"ח).
קכב דרכי משה של אות ב. לבוש שם.
קכג אברדרה סוף סדר הפלת מוסף של הפסח. דרכי משה ס"א א. רמ"א ס"ג. ואין מנהג ה"ר לקרוא (ראה אצור מנהגי ה"ר הח"פ ע' ו').
קכד דרכי משה שם. רמ"א שם.
קכה אברדרה שם. מ"א סק"ה.
קכז רמ"א סוף ס"ג. שו"ת רמ"א ס' לה. מ"א סק"ט. מ"ז סק"ו. וראה גם ב"י ס' תענש ר"ה ומ"ש שא"א.
קכח שו"ת הרמ"א שם.
קכו מ"ז שם.
קכז מ"ז שם.
קכח רמב"ם הל' מגילה פ"א ה"א.
קכט שו"ת ס' תרצ"א מ"ז מ"ז שם.
קל מ"ז שם.
קלא כדלקמן ס' תצ"ח מ"ג.
קלב דרכי משה ס"א א. רמ"א ס"ב.

קלג מ"א סוף סק"ו. לבוש ס"ב.

סיומן תצא

א שו"ת ס"א מומא פת, רע"א.
ב ב"י ריש חסי. לבוש ס"א.
ג כדלקמן ס' רצ"ב ס"א.
ד ברייתא פסחים קד, א. מור וש"ע שם.
ה כדלקמן שם ס"ב.
ו מור וש"ע שם. וראה גם לקמן ס' תרא ס"ב.
ז סני' איב. וראה גם לקמן ס' תרכ"ב ס"ג.
ח ב"י ר"ה מ"ש אלא, לבוש שם. מ"ז סק"א.
ט כדלקמן ס' רצ"ב ס"א. ס' תענש מ"ז (דראבת). לקמן ס' תרכ"ב ס"ג. וראה גם רמב"ם הל' שבת פכ"ט ה"ט (דראבת). מור ס' רצ"ב (בואבת).
י תוס' פסחים קב, ב ר"ה רב. מ"ז ומ"א. וראה שער הבולל פ"ז מ"ז ס"ג. וראה גם לק"ש ח"א ע' 192-196.
יא שלחן המלך ח"ב ע' קב"קל.
יב חולין כו, מנו"כ ורש"י ר"ה באמצע. רמב"ם הל' שבת פכ"ט ה"ב.
יג לא נזכר זה שם (ראה גם לעיל ס' תענש מ"ט שבגזין לשם).

תמב

הלכות פסח תצא-תצב

השבויעי¹ אין בכך כלום לפי שסדר הברכות² הכתובות בתורה³ הוא מונה בין קדש לחול בין אור לחשך בין ישראל לעמים כו'⁴:

ג. מי שנמשכה סעודתו במוצאי יום טוב האחרון של פסח עד לאחר צאת הכוכבים מותר לאכול המין בסעודה אף שעדיין לא התפלל ערבית ולא הבריל כלל⁵ לפי שאיסור המין אינו תלוי בהבדלה כלל דכיון שהשכחה הוא לילה לכל דבר⁶ וכבר הלכה ממנו קדושת יום טוב ומה שאסור בעשיית מלאכה קודם ההבדלה אינו מחמת קדושת יום טוב אלא שהחכמים אסרוהו⁷ ממעט שנתבאר בס' רצ"מ⁸ (ואף להוסף מחול על הקודש אין צריך כי אם לענין שביתת יום טוב ממלאכה שזה נלמד ממה שכתוב⁹ תשבתו שבתכם כמ"ש בס' רס"א¹⁰) אבל לענין שאר הברים התלוים בקדושת היום כגון מצות מקרא קודש עיין סימן תקכ"ט¹¹ אין צריך להוסיף מחול על הקודש¹² וכל שכן לענין אכילת המין שאינו תלוי כלל בקדושת היום שהרי אף בחולו של מועד אסור לאכול המין¹³:

ד. יום טוב שחל בערב שבת אין מברילין¹⁴ שהרי קדושת שבת המורה מקדושת יום טוב אבל יום טוב שחל במוצאי שבת צריך להבריל על הכוס כמו שנתבאר בס' תע"ג¹⁵ וגם צריך להבריל בתפלה שיאמר ותודיענו כו' קודם ותתן לנו¹⁶:

תצב תענית שני וחמישי ושני אחר המועדים וכו' ה' סעיפים:

א. נהגין במדינות אלו להתענות שני וחמישי ושני אחר הפסח וכן אחר חג הסוכות¹⁷ לפי שהוששין שמה מתוך משתה ושמחת המועד באו לידי עבודה¹⁸ לכן מתענין לתשובה ולכפרה¹⁹ כמו שמצינו באיוב²⁰ שלאחר שהקיפו ימי המשתה ושמחת בניו העלה עלות מספר כולם כי אמר אולי חטאו בני וגו' אבל לאחר שבועות אין נהגין להתענות²¹ דכיון שאינו אלא ב' ימים אין לחוש שמה חטאו בניו.

ורין אמירת הסליחות וענו בני גואל לרופא וקריאת ויחל יתבאר בס' תקס"ו²²:

ב. נהגין להמתין להתענות אחר הפסח עד שיצא כל הודש ניסין²³ ממעט שנתבאר בס' תכ"מ²⁴ ואחר הסוכות ממתנין עד שיצא כל הודש תשרי²⁵ לפי שהוא מרובה

כח ברכות לו, ב. מור וש"ע ס"ב. וכ"ה בסידור.

סימן תצב

א. מור ורמ"א, שכן נהגים באשכנז וצרפת. ש"ע בשם יש נהגים. וראה גם תוס' קידושין פא, א ד"ה סקכא. וראה תורת מנחם והתועודות תשנ"ח ח"ג ע' 258 (הדפוס שרוב כנ"י אין מתענים תענית אלה).

ב. מור. לבוש בשם ויש אומרים. מ"א סק"א. וראה גם תוס' שם.

ג. לבוש.

ד. איוב א, ה. מור. לבוש. מ"א שם.

ה. מ"א שם. ח"י סק"א.

ו. מ"א שם. (יום אחד, ומייר בארץ ישראל).

ז. סימן זה בשו"ע לא הגיע לידנו, וראה ש"ע שם ס"ב.

ח. מור וש"ע.

ט. סעף מ.

י. מור וש"ע.

יג. רש"י שם.

יד. חולין שם. רמב"ם שם.

טו. רש"י שם ד"ה סדר.

טז. ראה רש"י שם.

יז. ראה קליש הכ"ב ע' 36 והערות 64-62. ועם ע' 128 והערות 46 ומשול"ז.

יח. מ"א, ח"י.

יט. ראה מ"א. וראה גם מ"א ס' תפס סוף סק"ז.

כ. סמ"ו. וראה לקמן ס' תרכ"ט סמ"ו.

כא. ויקרא כג, לב.

כב. מ"ב ופי' תרה ס"א.

כג. סע' גיד ופי' רמב"ם ס"א.

כד. ראה לעיל ס' רפ"ו סמ"ג. ופי' תעב ס"ב. אם יצא י"ח

סעודה בתוספת שבת וי"ט.

כה. מ"א.

כו. ברייתא פסחים ק, א. רמב"ם הל' שבת פכ"ט ה"ח.

כז. ס"ג, וש"ע.